

Uloga dijaspore u oblikovanju vanjske politike Republike Hrvatske

Čvrk, Ivana

Professional thesis / Završni specijalistički

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, The Faculty of Political Science / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:114:538993>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-02**

Repository / Repozitorij:

[FPSZG repository - master's thesis of students of political science and journalism / postgraduate specialist studies / dissertations](#)

Sučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Poslijediplomski sveučilišni specijalistički
studij Vanjska politika i diplomacija

Ivana Čvrk

ULOGA DIJASPORE U OBLIKOVANJU
VANJSKE POLITIKE REPUBLIKE
HRVATSKE: SLUČAJ LATINSKA
AMERIKA

ZAVRŠNI SPECIJALISTIČKI RAD

Zagreb, 2023.

Sveučilište u Zagrebu

Fakultet političkih znanosti

Poslijediplomski sveučilišni specijalistički
studij Vanjska politika i diplomacija

ULOGA DIJASPORE U OBLIKOVANJU
VANJSKE POLITIKE REPUBLIKE
HRVATSKE: SLUČAJ LATINSKA
AMERIKA

ZAVRŠNI SPECIJALISTIČKI RAD

Mentorica: prof. dr. sc. Lidija Kos-Stanišić

Studentica: Ivana Čvrk

Zagreb, 2023.

Izjava o autorstvu rada i poštivanju etičkih pravila u akademskom radu

Izjavljujem da sam završni specijalistički rad “Uloga dijaspore u oblikovanju vanjske politike Republike Hrvatske: slučaj Latinska Amerika” koji sam predala na ocjenu mentorici prof. dr. sc. Lidiji Kos-Stanišić, napisala samostalno i da je u potpunosti riječ o mojem autorskom radu. Također, izjavljujem da dotični rad nije objavljen ni korišten u svrhe ispunjenja nastavnih obaveza na ovom ili nekom drugom učilištu, te da na temelju njega nisam stekao/la ECTS bodove.

Nadalje, izjavljujem da sam u radu poštivao/la etička pravila znanstvenog i akademskog rada, a posebno članke 16-19. Etičkoga kodeksa Sveučilišta u Zagrebu.

Ivana Čvrk

SADRŽAJ:

SADRŽAJ:	I
POPIS ILUSTRACIJA	II
1. UVOD	1
1.1. Teorijsko-metodološki okvir.....	1
1.2. Definiranje pojmova istraživanja.....	2
2. ISELJAVANJE HRVATA U LATINSKU AMERIKU	5
2.1. Valovi iseljavanja.....	5
2.2. Uzroci iseljavanja.....	6
3. VANJSKA POLITIKA REPUBLIKE HRVATSKE	10
3.1. Hrvatska i Latinska Amerika.....	12
4. HRVATSKA DIJASPORA U ZEMLJAMA LATINSKE AMERIKE	16
4.1. HRVATI U ARGENTINI.....	16
- Bilateralni odnosi.....	18
4.2. HRVATI U BRAZILU.....	19
- Bilateralni odnosi.....	21
4.3. HRVATI U ČILEU.....	22
- Bilateralni odnosi.....	24
5. SLUČAJ PERU	26
5.1. HRVATI U PERUU.....	26
- Bilateralni odnosi.....	27
5.2. Istraživanje počasne konzulice Ana Marije Kuljevan Peinović.....	28
6. ZAKLJUČAK	30
LITERATURA	32
MREŽNI IZVORI	33
MEDIJSKI IZVORI	36
SAŽETAK	37
SUMMARY	38

POPIS ILUSTRACIJA

Tablica 1: Bilateralni odnosi	14
-------------------------------------	----

1. UVOD

Od stoljeća sedmog pa do današnjih dana hrvatska povijest je popraćena mnogim ratovima, iseljavanjima te raznim političkim sustavima. Suvremenom demokratskom državom kakvom se danas smatramo, zaslužne su i aktivnosti vanjske politike. Upravo su spomenute aktivnosti danas jedne od najznačajnijih za stvaranje pozitivne slike i položaja domovine u međunarodnom okruženju. Kako je hrvatska povijest ispisana mnogim neprilikama, značajan dio Hrvata tijekom godina iseljava u druge države i dijelove svijeta. Iseljeno stanovništvo, odnosno hrvatska dijaspora, u kombinaciji s vanjskom politikom, temeljni su pojmovi istraživanja ovog završnog rada.

Postoji niz čimbenika koji mogu utjecati na razvoj bilateralnih odnosa između pojedinih država. Ideja ovoga rada jest analizirati razvoj međunarodnih odnosa, odnosno razvoj vanjske politike Republike Hrvatske prema državama Latinske Amerike. Komponenta koja se analizira kao razlog razvoja odnosa jest veličina dijaspore. U radu je prikazan povijesni kontekst iseljavanja hrvatskog stanovništva, razvoj dijaspore u određenim državama Latinske Amerike te međunarodni odnosi Hrvatske i spomenute regije u suvremenom svijetu. Kroz teorijsko-metodološki okvir opisan je način prikupljanja ključnih informacija, osnovna teza i istraživačka pitanja.

1.1. Teorijsko-metodološki okvir

U ovome radu se koristi kvalitativni pristup istraživanja koji nam pruža dublji uvid i razumijevanje problematike. Metode korištene u radu su deskriptivna i induktivna metoda istraživanja te kvalitativna analiza sadržaja. Značajan dio informacija i podataka je prikupljen iz sekundarnih izvora poput objavljenih istraživačkih radova, članaka, službenih internetskih stranica i prezentacija. Krajnji zaključak ne proizlazi iz osobnog iskustva, već nastaje analizom dostupnih podataka, tuđih iskustava i istraživanja.

U radu se definira i opisuje uloga hrvatske dijaspore u formiranju vanjske politike Republike Hrvatske prema državama Latinske Amerike. Cilja rada je potvrditi tezu da su aktivnosti vanjske politike Republike Hrvatske usmjerene uglavnom prema državama u kojima postoji veliki broj pripadnika hrvatske dijaspore”.

Rad se sastoji od uvoda, četiri poglavlja i zaključka, a neka od istraživačkih pitanja na koja pokušavamo dati odgovor su: zašto su Hrvati iseljavali u prekoceanske države?; kada su

najizraženija masovna iseljavanja Hrvata?; kako je usmjerena vanjska politika Republike Hrvatske?; kakav je odnos država Latinske Amerike i Republike Hrvatske? te kakav je položaj hrvatske dijaspora u državama Latinske Amerike?

1.2. Definiranje pojmova istraživanja

Rad započinjem definiranjem ključnih pojmova dijaspora, migracije, regije Latinske Amerike i vanjske politike.

Dijaspore ili rasipanje se definira kao “raseljavanje pripadnika nekog naroda, etničke, vjerske ili etnokonfesijske skupine u krajeve izvan njihove domovine. Osim prostorne rasutosti, obilježja su dijaspora želja skupine ili naroda da prenese svoje naslijeđe (osobito religijsko) kako bi očuvala svoj identitet, tj. da se održi kao manjina bez obzira na stupanj integracije” (Hrvatska enciklopedija, 2021). Ivo Smoljo u svojoj knjizi iznosi da se dijaspora europskih naroda javlja otkrićem novih kontinenata, odnosno Novog svijeta. “*Dakle, da nije bilo Amerike, ne bi bilo ni dijaspora. Vrijedi i obrnuta.*” (Smoljo, 1997:5). Prevelika napućenost, neslaganja te želja za avanturizmom samo su neki od osnovnih razloga zbog čega sve veći dio stanovnika europskog kontinenta odlazi u svijet. Danas su stanovnici obje Amerike, većim dijelom potomci europskih naroda, koji su tijekom osnivanja europskih kolonija često činili genocid nad lokalnim stanovništvom.

Migracije su pojam kojim definiramo kretanjem stanovništva u određenom prostoru. Migracije u širem smislu opisujemo kao stalnu, polu stalnu ili privremenu promjenu mjesta boravka. Prema Nejašmiću (2005), migracije obuhvaćaju dugotrajnije promijene mjesta stalnog boravka unutar ili van državnih granica. Sukladno navedenoj definiciji, možemo zaključiti da su migranti ljudi koji se nalaze u procesu migracije. S obzirom na smjer kretanja (kuta gledanja), migrante dijelimo na imigrante (oni koji useljavaju u neko područje) te emigrante (oni koji iseljavaju iz nekog područja) (geografija.hr, 2009.), (Kušen, 2018.).

Vlada Republike Hrvatske (2007) međunarodne migracije dijeli u tri različite kategorije s obzirom na prirodu njihovog nastanka (Dragović, Mikac, 2017):

1. Zakonite ili slobodne migracije (pojedinaac svojom voljom mijenja prebivalište u inozemstvu sukladno svim zakonima),
2. prisilne migracije (najčešće u ratom pogođenim zemljama, pojedinac ili grupa bježe iz sigurnosnih razloga te čestih kršenja ljudskih i/ili humanitarnih prava),

3. nezakonite migracije (ilegalni prelasci državnih granica te kasniji boravak u stranim državama).

Migracije s vremenom sve više rastu, što je posljedica niza pozitivnih ili negativnih faktora koji zbog kojih se pojedinci ili mase odlučuju napustiti svoje domovine. Spomenuti faktori se raščlanjuju u dvije osnovne skupine; pull faktori (privlačni) te push faktori (potisni). Privlačni ili pull faktori se odnose na sve ono što nas privlači na nekoj drugoj lokaciji te se zbog njih odlučujemo na napuštanje trenutnog mjesta boravka. Neki od takvih faktora najčešće pružaju bolji životni standard građanima, poput boljih i kvalitetnijih uvjeta rada, viša primanja, bolja infrastruktura, tolerantnija društvena zajednica po pitanju rasne, vjerske i drugih tolerancija... (Dragović, Mikac, 2017). S druge strane se nalaze potisni ili push faktori koji nerijetko smanjuju kvalitetu života pojedinca ili grupe u određenoj zajednici ili mjestu boravka. Neki od push faktora su velika nezaposlenost, nepoštovanje temeljnih ljudskih prava, ratna stradavanja, prirodne katastrofe i ostalo. Visoko razvijene države bilježe manje postotke iseljavanja stanovništva i viši postotak priljeva stranog stanovništva u usporedbi s manje razvijenim državama ili državama u tranzitnom razdoblju u kojima kvaliteta života nije na zavidnoj razini te se pojedinci ili grupe često odlučuju na napuštanje domovine u potrazi za boljim životom (Dragović, Mikac, 2017).

Latinska Amerika je skupni naziv za države koje su pretežno kolonizirali Španjolci i Portugalci te se u toj regiji danas koriste romanski jezici. S obzirom na veliki broj različitih shvaćanja latinskoameričke regije, najčešće rasprave se vežu uz definiranje država koje se nalaze u regiji, prema nekima su to sve države južno od SAD-a u kojima se koriste romanski jezici (španjolski, portugalski, francuski). Drugi pak cjelokupno područje južno od SAD-a smatraju Latinskom Amerikom iako ima država u kojima se ne koriste spomenuti jezici (britannica.com, 2023). Nerijetko se regiji Latinske Amerike pridodaju i Karibi. Nastala simbioza obuhvaća Južnu i Srednju Ameriku, Meksiko te romanske dijelove Kariba. Odnosno 33 suverene države te nekoliko zavisnih teritorija (Kos-Stanišić, Salčić, 2021: 125).

Politika koju određena država provodi prema ostalima, s ciljem da zaštiti ili provede svoje interese, odnosno jača svoju poziciju u svijetu, naziva se **vanjskom politikom**. Upravo kroz vanjsku politiku država pokušava realizirati svoje sigurnosne, gospodarske, ekonomske i druge ciljeve (demokracija, vladavina prava, slobodno tržište...). Vukadinović smatra da bi vanjskopolitičko djelovanje trebalo biti koordinirano, sustavno i organizirano u okviru svih hrvatskih sudionika prisutnih u međunarodnom prostoru (Vukadinović, 1993). Glavna tijela za

provedbu vanjske politike su u načelu ministarstva vanjskih poslova (u Republici Hrvatskoj je to upravo Ministarstvo vanjskih i europskih poslova). Na čelu ministarstva je ministar vanjskih i europskih poslova, a u procesu donošenja odluke sudjeluje upravno tijelo, politički savjetnici te službenici. Potrebno je naglasiti da sve misije, međunarodne organizacije te rad diplomata i veleposlanika van granica također ubraja u poslove i djelovanje vanjske politike. Poslove veleposlanika i veleposlanstava uređuje državni poglavar te vlada matične države veleposlanstva (mvep.gov.hr, 2022). Za obavljanje službenih aktivnosti jedne države u drugoj, oformljene su diplomatske misije, odnosno diplomatska predstavništva. Diplomatsko-konzularna predstavništva RH u svijetu su: konzularni uredi i diplomatske misije. Diplomatskom misije mogu biti veleposlanstva/ambasade, poslanstva te stalne misije. Veleposlanstva se osnivaju u stranim državama, dok su stalne misije vezane uz međunarodne organizacije. S obzirom na gospodarski značaj ili pak veličinu iseljene zajednice, konzularni uredi se dijele na: generalne konzulate, konzulate, vicekonzulate i konzularne urede (zakon.hr, 2018).

2. ISELJAVANJE HRVATA U LATINSKU AMERIKU

Ovaj odlomak zornije prikazuje osnovne razloge iseljavanja Hrvata, točnije iseljavanje u regiju Latinske Amerike. Također, u nadolazećem tekstu će biti razlučena razdoblja masovnih iseljavanja Hrvata u inozemstvo.

2.1. Valovi iseljavanja

Povijest hrvatske dijasporu proteže se stoljećima, a ovisno o čimbenicima koji su utjecali na hrvatsko stanovništvo, u pojedinim razdobljima je emigracija nešto veća, a u pojedinim nešto manja. Središnji državni ured za Hrvate izvan RH navodi pet razdoblja masovnih iseljavanja Hrvata. Prvi val iseljavanja traje od 1880-ih pa do Prvog svjetskog rata te Hrvati pretežno odlaze u Australiju, Sjedinjene Američke Države (nadalje u tekstu SAD), Novi Zeland, Latinsku Ameriku te Južnu Afriku. Između svjetskih ratova, Hrvati ostaju u Europi, odnosno odlaze u Belgiju, Francusku i Njemačku. Završetkom Drugog svjetskog rata, kada se polako mijenjala politička klima unutar državnih granica, uzima se kao razdoblje trećeg vala iseljavanja, a Hrvati masovno odlaze u Argentinu te druge države oba američka kontinenta. Sredinom 1960-ih traje četvrti val emigriranja, a tada popularne destinacije bivaju u okviru Zapadne Europe, Australija, Kanada i Novi Zeland. Posljednje razdoblje se odnosi na ratne devedesete kadu su radi vlastite sigurnosti Hrvati odlazili u Njemačku, Švicarsku, Austriju, Kanadu, SAD, Australiju i Novi Zeland (Galić, 2018), (hrvatiizvanrh.gov.hr, 2022).

Nužno je razumjeti da ne čine svi Hrvati van granica Republike Hrvatske, hrvatsku dijasporu. Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske razlikuje tri grupe Hrvata izvan naših granica; Hrvati u susjednoj BiH, nacionalne manjine, dijaspora. Prva grupa se odnosi na Hrvate u susjednoj BiH koji kraj Srba i Bošnjaka čine jedan od tri konstitutivna naroda te se samim time ne smatraju dijasporom. Druga grupa Hrvata van granica obuhvaća manjine, pretežno u susjednim državama (npr. Hrvati u Vojvodini ili Boki Kotorskoj) u kojima boravi pozamašan broj Hrvata još od davnina. Posljednja grupa se odnosi na pojedince koji su tijekom povijesti iselili s naših područja (te teritorija BiH), nastanili u inozemstvu, ali pritom zadržali nacionalnu svijest, kulturu, pripadnost hrvatskom narodu te isto prenijeli na svoje potomke (Galić, 2018).

2.2. Uzroci iseljavanja

Iako kroz povijest Hrvatska nije imala svoje kolonije te je nije ispisala velikim teritorijalnim osvajanjima, ipak se možemo pohvaliti da je upravo naša čizma jedna među prvima koja je kročila na tlo "Novog Svijeta". Riječ je o konkvistadoru Vinku Palatinu. Rođeni Korčulanin (1508. godine) punog imena Vinko Paletin-Palatinović potječe iz ugledne obitelji. Teolog, pripadnik dominikanskog reda, vojnik, pomorac i kartograf, u svojim djelima opisuje nova zemljopisna otkrića Srednje Amerike. Zahvaljujući izvanrednim navigacijskim vještinama i učenjačkom duhu, izradio je geografsku kartu Španjolske te prevodio navigacijske priručnike. Osim što je tijekom svojih istraživanja zabilježio razvoj majanske civilizacije, zabilježio je i proces osvajanja poluotoka Yucatan (1536/37.-1541.). U dijelu "Rasprava o pravu i opravdanosti rata" brani osvajačke angažmane španjolske krune jer je sam bio dio istih (Paletin, 1994).

Prilikom španjolskih osvajanja i stvaranja kolonija, na južnoamerički kontinent vrlo brzo stižu dubrovački trgovci. Kako su godine prolazile, u određenim vremenskim intervalima, sve veći broj Hrvata stiže u države Latinske Amerike. Dolaskom u Ameriku, Hrvati se drže na okupu, često su rodbinski povezani te nastavljaju poslove kojima su se bavili u domovini. Zbog takvog načina života, često se govori da su Hrvati živjeli u svojim kolonijama. Iako je pristiglo stanovništvo većim dijelom bilo neuko, zahvaljujući intelektualnom krugu, Hrvatsko iseljništvo vrlo brzo osniva svoja kulturna društva, škole, tisak, banke i slično (geografija.hr, 2007).

Kao što je već navedeno u radu, Hrvati su iseljavali u pet većih valova. Za ovaj rad su poprilično zanimljiva razdoblja do Prvog svjetskog rata te potkraj i nakon Drugog (prvi i treći val) kada Hrvati masovno odlaze u države Latinske Amerike. Kao što Ljubomir Antić u knjizi "*Hrvati i Amerika*" kaže, postoji nekoliko različitih uzroka iseljavanja Hrvata u razdoblju prije Prvoga svjetskog rata. Klasična podjela na gospodarske i političke migracije nije najvjerodostojnija jer se uzroci konstantno isprepliću, a konačan odlazak iz domovine sklop je različitih okolnosti. U razdoblju Austrougarske monarhije te obje Jugoslavije, Hrvatska je redovno bila u nepovoljnom gospodarskom položaju, a pritom je svaki gospodarski emigrant ujedno i politički. No ne treba trčati pred rudo te donositi zaključke da iseljavanje ne bi bilo pod uvjetom da u državi prevladavaju dobra gospodarska i politička situacija. U gospodarsko razvijenim i politički sređenim državama, i dalje postoji problem sve većeg iseljavanja mladog stanovništva (Antić, 1992).

Prvi val masovnih iseljavanja Hrvata vezan je uglavnom uz agrarnu problematiku, političke neistomišljenike te nerijetko izbjegavanje obavezne vojne službe. Jedan od primarnih uzročnika iseljavanja Hrvata potkraj devetnaestog, početkom dvadesetog stoljeća, jest Vinska klauzula. S ciljem da se umili ostalim članovima Trojnog saveza, Austrougarska je na svoju vlastitu štetu uvela klauzulu kojom je snizila carine na uvoz talijanskog vina. Politički akt potpisan s Italijom 1891. godine, još je više umanjio politički položaj Dalmacije unutar Monarhije. Dalmatinsko gospodarstvo pretežno se baziralo na monokulturi vinove loze, a smanjenjem carina na uvoz talijanskog vina označavalo je i krah proizvodnje domaćeg vina. Talijansko vino je ubrzo preplavilo austrougarsko tržište, te oduzelo kruh mnogim dalmatinskim obiteljima kojima proizvodnja i prodaja vina više nije bila isplativa. Kako bi prehranili svoje obitelji mnogi su bili primorani otići iz domovine te trbuhom za kruhom otišli u svijet. Posljedice iseljavanja su vrlo brzo bile vidljive što je zabilježeno i u mnogim dnevnim listovima. U jednom od članaka, splitski "Pučki list" 18. studenog 1882. godine navodi: "Je li to dobro da nam najbolje snage iz zemlje biže i po tuđem nepoznatom svitu se klatare?" (Antić, 1992: 61).

U razdoblju do Prvog svjetskog rata, na teritoriju Južne Amerike, Hrvati pretežno migriraju u Argentinu, Boliviju, Čile i Peru. Pošto su iseljenici većim dijelom pristizali iz dalmatinskih područja, dolaskom u zemlje Južne Amerike i dalje zadržavaju radne navike stečene u Hrvatskoj. Oni koji se nalaze u ruralnim sredinama pretežno rade na hacijendama, bave se poljoprivredom (stočarstvo, ratarstvo), rudarstvo (u andskim predjelima). S druge strane, dio iseljenika koji je nastanio urbana gradska područja, bavi se klasičnim gradskim zanimanjima poput rada u trgovini, uslužne djelatnosti i slično (geografija.hr, 2007).

Nije novost da je Hrvatska bila u poprilično nezavidnom gospodarskom i političkom položaju unutar Austrougarske monarhije te nas ne čudi da nisu pokrenuti gotovo nikakvi koraci kako bi se spriječio egzodus hrvatskog stanovništva. Malo je razočaravajuće da nijedna država Jugoslavija također nije puno više napravila potom pitanju.

Za vrijeme prve Jugoslavije (Kraljevina Jugoslavija) koja se nije bavila rješavanjem problema sve većih iseljavanja, problem su prepoznale SAD koje su uvele novu restriktivnu useljeničku politiku. U vrijeme druge Jugoslavije koja je počivala na politici kolektivizma, samo je još više uništila vlastito gospodarstvo, jedino što je zadržavalo nezadovoljne građane unutra granica jest državna represija (Antić, 1992).

Iako je gospodarske razloge poprilično lako navesti te prepoznati kao razlog masovnih iseljavanja, kada je riječ o političkim migracijama nailazimo na mali zid. Teško je sa sigurnošću reći tko je zapravo politički migrant, a tko nije, mada smo već naveli da je u suštini svaki gospodarski emigrant ujedno i politički zbog nepovoljnog položaja Hrvatske u Monarhiji. Antić navodi nekoliko imena za koje se s velikom sigurnošću može reći da su stvarno iselili zbog političkih razloga. Jedan od najznačajnijih i najpoznatijih domaćih iseljenika u područje Južne Amerike jest dr. Dinko pl. Grisogono Bortolazzij. Ono što autora navodi da bi spomenuti doktor rodom iz Zadra stvarno iselio iz političkih razloga jest to što dolazi iz ugledne i imućne obitelji (nije primoran seliti zbog egzistencijalnih razloga) te izrazitog antiaustrijskog stava kojeg nije skrivao u javnosti. Braćanin Ivan Krstulović, začetnik hrvatskog tiska u Čileu, također je pokazivao svoje nezadovoljstvo prema političkoj situaciji iznoseći revolucionarne novinske tekstove i brošure. Kao politički aktivisti koji nisu skrivali svoje nezadovoljstvo položajem Dalmacije u Monarhiji te zbog svojih uvjerenja napustili domovinu, istaknuli su se Nikola Bogdanić te Josip Marohnić (Antić, 1992).

Kao politički razlog iseljavanja može se smatrati i izbjegavanje vojne obveze. Mnogi mladići koji su trebali pristupiti obveznom vojnom roku, no nisu bili u mogućnosti vratiti se u domovinu, smatrani su bjeguncima. Vojni zakoni bivaju poprilično strogi, a u obzir nije uzeta da ti isti mladići možda ne mogu kupiti kartu kako bi obavili svoju dužnost. Da jednog dana ne bi bili kažnjeno gonjeni kad se vrate, mnogi su odlučili ostati u inozemstvu. Nekolicina je uvidjela priliku 1891. godine kada je u Buenos Airesu boravio austrougarski bojni brod "Saida". S ciljem da ispune svoju dužnost prema domovini, veliki broj mladića se prijavio da se upravo ratnim brodom vrate u domovinu i odsluže vojni rok, no nažalost veliki broj mladića je bio odbijen. Odbijanje monarhije da pošalje ratne brodove u zemlje Sjeverne i Južne Amerike kako bi se vratili u državu, odslužili rok te naposljetku i ostali samo je jedan od primjera političke nezainteresiranosti naspram Hrvata i Hrvatske u Monarhiji. Dokaz nezadovoljstva hrvatskog iseljništva jest optužba iz 1913. kada tjednik "Domovina" (smješten u Punta Arenasu, Čile) javno proziva Austriju za iseljavanje Hrvata (Antić, 1992).

Tijekom prve jugoslavenske države nastali su prvi politički emigrant koji su zbog nacionalne i političke obespravljenosti morali napustiti državu, situacija se znatno pogoršala 1929. godine nakon uvođenja šestosiječanjske diktature. Monarhističku diktaturu uveo je kralj Aleksandar I. Karađorđević te svu političku moć zadržao u svojim rukama, uveo teror u Kraljevinu te pokrenuo val iseljavanja političkih neistomišljenika. No najveći odljev stanovništva na područja obje Amerike zabilježen je nakon Drugog svjetskog rata, te sve češće nakon provedbe

političkih čistki poput one 1971./1972. (Hrvatsko proljeće). Idući veliki val iseljavanja Hrvata zabilježen je 1990-ih u vrijeme Domovinskog rata (Antić, 1992).

Unatoč broju raznih problema koji su pokrenuli valove migracija Hrvatskog stanovništva (pretežno siromaštvo i glad, tek kasnije politička nejednakost i nezadovoljstvo), veliku krivicu snosi i država/monarhija koja se pasivno odnosila prema problem te nije poduzimala konkretne radnje kako bi smanjila odljev stanovništva. Kasniji zakoni uvedeni tek 1920-ih, nameti brodskim kompanijama te zabrana iseljavanja osobama mlađima od 16 godina, nisu uspjeli popraviti štetu nastalu nakon tri desetljeća masovnih iseljavanja. Razočaravajuća je i činjenica da su književnici i prosvjetni radnici obraćali više pažnje na problem s enormnim iseljavanjem za razliku od političkih vlasti čiji je bila stvarna odgovornost za stanje unutar granica (Antić, 1992).

Na prijelazu iz devetnaestog u dvadeseto stoljeće, tadašnju Hrvatsku napuštaju i bogati i siromašni. Jasno je vidljivo da oni boljeg imovinskog statusa, većeg stupnja obrazovanja odlaze pretežno iz političkih razloga jer ne dijele mišljenje s rukovoditeljima vlasti, dok oni koji se nalaze s druge strane društvene piramide, odlaze iz gospodarskih, odnosno, “trbuhom za kruhom”. Također možemo zaključiti da veći dio iseljenika dolazi iz primorske i dalmatinske Hrvatske koja je tada bila u poprilično lošem gospodarskom i političkom položaju s obzirom na područje srednje i sjeverozapadne Hrvatske koja je tada bila poprilično gospodarski razvijena te gusto naseljena. Važno je naglasiti da za masovna iseljavanja nisu odgovorni stranci koji su držali monopol nad političkom i gospodarskom moći, već i svi oni “domaći” političari i značajni pripadnici višeg društva koji su možda i mogli utjecati na trenutnu situaciju, ali naprosto nisu te su time stvarali još veći kulturološki jaz unutar naroda. Iako u ovom odlomku pretežno govorimo o političkim i gospodarskim čimbenicima masovnih iseljavanja, treba napomenuti da postoje i mnogi drugi razlozi. Kao što danas ljudi teže boljem životu, ta misao je postojala i prije. Opcija odlaska u obećane krajeve gdje je netko nama znan uspio u svome naumu te živi bolje i kvalitetnije, daje poticaj ostalima da okušaju “život preko bare”.

3. VANJSKA POLITIKA REPUBLIKE HRVATSKE

Svoje mjesto u međunarodnoj i svjetskoj sceni, izborili smo ratnih devedesetih godina prošlog stoljeća. Za političko djelovanje te ostvarivanje državnih ciljeva van granica domovine, oformljeno je tijelo državne uprave, odnosno Ministarstvo vanjskih i europskih poslova (nadalje u tekstu MVEP), koje djeluje i danas. “Ministarstvo vanjskih i europskih poslova (MVEP) nadležno je tijelo državne uprave za provedbu vanjske politike Republike Hrvatske (RH) i nacionalnu koordinaciju europskih poslova, a koju provodi neposredno, odnosno putem diplomatskih i drugih predstavništava RH u inozemstvu.” (mvep.gov.hr, 2022).

MVEP tijekom provedbe zadaća poštuje sve propisane i strateške dokumente te političke dokumente koji su dostupni na službenim internetskim stranicama. Ključni prioriteti rada ministarstva su jačanje hrvatskog položaja, utjecaj te prepoznatljivost Republike kako u Europi tako i u svijetu. Glavni angažmani Republike vežu se uz rad unutar NATO-a, UN-a te drugih međunarodnih organizacije, s naglaskom na prostore jugoistočne i srednje Europe te Mediterana. U posljednjih nekoliko godina, veliki naponi su se ulagali u ulazak RH u Schengensko područje, što je naposljetku i postignuto. Hrvatska je 1. siječnja 2023. godine postala dijelom schengenskog prostora, te kunu zamijenila eurom kao novom službenom novčanom jedinicom. Vladavina prava, poštivanje ljudskih prava, međunarodna sigurnost te humanitarne aktivnosti neizostavni su dio rada službi vanjskih poslova. Ministarstvo je također zaduženo za razvoj partnerstva u bilateralnom te multilateralnom planu, uključivanje u rad na zajedničkoj vanjskoj i sigurnosnoj politici Europske unije (nadalje u tekstu EU). Jedna od aktivnosti MVEP se odnosi na stvaranje adekvatnog položaja Hrvata u susjednim državama, naročito u Bosni i Hercegovini u kojoj Hrvati čine jedan od tri konstitutivna naroda. Kako bi se poboljšao odnos između iseljene i matične Hrvatske, ministarstvo preko hrvatskih diplomatsko-konzularnih predstavništva pruža odgovarajuću pomoć iseljenim Hrvatima (mvep.gov.hr, 2022).

Formiranje Hrvatske vanjske politike započinje početkom 1990-ih kada je državi nametnut rat te je popriličan dio teritorija bio okupiran. Sukladno tome, primarna zadaća vanjske politike RH bila je razvitak Hrvatske i stvaranje blagostanja njenih građana tako da se smiri trenutna situacija te uspostavi suradnja s ostalim europskim državama. Hrvatskoj, a i ostalim novim državama, jedan od glavnih ciljeva postaje ulazak u Europu, odnosno Europsku uniju. U tom procesu je Hrvatska morala naći saveznike u velikim silama poput SAD-a ili pak nesvrstanim

zemljama koje bi u budućnosti mogle igrati veliku ulogu na međunarodnoj pozornici (Vukadinović, 1993).

Vanjsku politiku RH 1990-ih, Vukadinović dijeli u tri faze (Kos-Stanišić, 2012), (Zgurić i dr., 2015):

1. Formiranje države,
2. Oslobođanje teritorija i miroljubiva integracija,
3. Izgradnja odnosa sa susjedima i europskim institucijama.

Početak 2000-tih, Hrvatska polako mijenja i smjer svoje vanjske politike. Devedesete godine 20. stoljeća je obilježila borba za izgradnjom neovisne, samostalne i teritorijalno cjelovite Republike Hrvatske. Nakon što je Hrvatska priznata na međunarodnoj razini te je izborila svoj mir, polako se mijenjaju državni prioriteti i ciljevi. Novo desetljeće, nova etapa vanjske politike, prilikom čega se stavlja naglasak integraciju Hrvatske u euroatlantske integracije – NATO, EU. Odnosno okretanje Hrvatske Srednjoj Europi, zajednici država bivše Austro-Ugarske Monarhije (Zgurić i dr., 2015). Lidija Kos-Stanišić u knjizi “Latinska Amerika i suvremeni svijet” (2010b) navodi glavne ciljeve MVEP u prvom desetljeću 21. stoljeća:

1. Ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju,
2. Sudjelovanje u sklopu NATO-a,
3. Poboljšanje odnosa sa susjednim državama,
4. Razvijanje bilateralne i multilateralne suradnje,
5. Promocija hrvatskog gospodarstva,
6. Ukupna promidžba Republike.

Nakon što je 1996. godine podnesen zahtjev za članstvom u Partnerstvu za mir, 2000. godine Hrvatska službeno postaje članicom što je bio prvi veliki korak ka pristupanju Organizaciji Sjevernoatlantskog ugovora (nadalje u tekstu NATO¹). Bilo je potrebno gotovo desetljeće da postanemo punopravna članica, i to se ostvarilo te 1. travnja 2009. godine, Hrvatska postaje članica NATO-a. Nekoliko godina kasnije, 1. srpnja 2013. godine, Hrvatska ulazi u Europsku uniju čime su ostvareni glavni vanjskopolitički ciljevi (morh.hr, 2019).

Nakon ulaska u željene integracije, Hrvatska i dalje radi na razvoju gospodarskog i političkog značaja u europskom dvorištu te svijetu općenito. Popis glavnih ciljeva i zadaća vanjske politike nalazi se na službenim stranicama Ministarstva vanjskih i europskih poslova (MVEP).

¹ The North Atlantic Treaty Organization - NATO

Kao što je već spomenuto, posljednjih nekoliko godina, naglasak vanjske politike je na ulasku Hrvatske u Schengenski prostor, rješavanje pograničnih sporova, uporaba eura kao nacionalne valute, rješavanje migrantske krize, smirivanje situacije u Ukrajini, stvaranje pozitivne slike Republike u svijetu...

3.1. Hrvatska i Latinska Amerika

Izgradnja vanjsko-političkih odnosa RH sa zemljama Latinske Amerike veže se uz rane devedesete godine 20. stoljeća. Tijekom borbe za državnom samostalnošću te teritorijalnom cjelovitošću, Hrvatska stvara vlastitu vanjsku politiku, razvija diplomatske aktivnosti te se ujedno stvara prijateljske odnose s državama latinsko-američke regije.

S ciljem da se spriječe daljnja ratna stradanja na području bivše Jugoslavije te da se sukob riješi diplomatskim putem, Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda (nadalje u tekstu UN), 25.09.1991. godine donosi rezoluciju 713. Rezolucija se odnosila na potpuni embargo na sve isporuke oružja i vojne opreme Jugoslaviji (sipri, 2023).

Državni tajnik SAD-a, James Baker je istaknuo kako su upravo srpska vlada i jugoslavenska armija glavni krivci tragičnih posljedica u Hrvatskoj, no rezolucijom koju je izglasala međunarodna organizacije, umjesto da pomogne, samo je naštetila napadnutoj Hrvatskoj, a kasnije i BiH. Prije rata, Hrvatskoj je oduzeto gotovo sve oružje teritorijalne obrane dok je s druge strane JNA bila tada jedna od najopremljenijih oružanih snaga (TV kalendar, 2019). Kako bi pružili otpor konstantnim napadima, Hrvatska je bila primorana oružje nabavljati ilegalnim putem. Određeni dio oružja koji su Hrvati koristili u obrani hrvatskog teritorija, pristigao je iz Latinske Amerike. Postoje indicije da je prvi hrvatski predsjednik, dr. Franjo Tuđman, prilikom svog posjeta Čileu, u razgovoru s čileanskim načelnikom glavnog stožera dogovorio kupnju veće količine oružja. U prosincu 1991. godine, zaplijenjeno je 11 tona oružja u vrijednosti 300 tisuća dolara koje je financiralo hrvatsko iseljništvo. Osim Čileanaca, bolivijski Hrvati također sudjeluju u nabavi oružja koje se posredstvom konzulata u Hamburgu ispostavljalo Hrvatskoj (Kos-Stanišić, 2010b).

Jedan od poznatijih primjera kršenja embarga prepisuje se Argentini, prilikom čega je čak i podignuta optužnica protiv bivšeg predsjednika Carlosa Menema. Menema je navodno u razdoblju 1991.-1995. ilegalno prodao preko šest tisuća tona oružja Ekvadoru i Hrvatskoj. Iako svjesni da time krše zakon, kako bi obranili svoj teritorij, Hrvati su prihvatili kršenje embarga

što je kasnije urodilo pozitivnim ishodom. Što se tiče priznanja hrvatske državnosti, već 1992. godine gotovo sve države Latinske Amerike daju svoju suglasnost. Jedina iznimka su Haiti te Dominikanska Republika s kojima su kasnije ipak postignuti diplomatski odnosi u sklopu misija UN-a (Kos-Stanišić, 2012).

Nakon što je izborila svoju neovisnost i mir, polako se mijenja smjer vanjske politike Republike Hrvatske. Iako su tijekom rata bile poprilično značajne, posebno Argentina, Čile i Brazil koje su i danas jedne od značajnijih latinskoameričkih država za Hrvatsku, vanjska politika se usmjerila na razvoj odnosa sa susjednim zemljama te integraciju u europsko društvo (Kos-Stanišić, 2010b). Poprilično je jasno da regija Latinske Amerike nije ključna za daljnji razvoj vanjske politike RH u prvom desetljeću 21. stoljeća. Unatoč tome, Kos-Stanišić smatra da ciljevi poput stvaranja bilateralnih i multilateralnih odnosa s demokratskim državama, jačanje i promocija hrvatskog gospodarstva u svijetu te opća promocija Hrvatske mogu približiti regiju Latinske Amerike ka Hrvatskoj (Kos-Stanišić, 2010a i 2010b). Kulturna promidžba Hrvatske najlakše je ostvariva u zemljama u kojima postoji značajna hrvatska zajednica, s obzirom na masovna iseljavanja tijekom 19. i 20. stoljeća, regija Latinske Amerike plodno je tlo za stvaranje pozitivne slike Hrvatske u svijetu.

Ministarstvo vanjskih i europskih poslova ima zasebne sektore koji sukladno dodijeljenoj im regiji, obavlja sve vanjsko-političke aktivnosti koje su u interesu Republike Hrvatske. Odlukom Vlade Republike Hrvatske 27. kolovoza 2020. donijela je novu "Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva vanjskih i europskih poslova". Unutar Uprave za političke poslove, oformljen je Sektor za Sjevernu i Južnu Ameriku. Preciznije, unutar Sektora postoje dvije službe: Služba za Sjevernu Ameriku te Služba za Latinsku Ameriku i Karibe. Upravo je Služba za Latinsku Ameriku i Karibe glavno i odgovorno tijelo za obradu, analizu i ostale procese ključne za razvoj bilateralnih odnosa Hrvatske te država iz spomenute Regije (NN 97/2020).

Temeljem gospodarskog i političkog značaja, Kos-Stanišić (2010a i 2010b) države Latinske Amerike dijeli u četiri kategorije; države visokog, srednjeg i niskog stupnja značaja te države bez značenja. Postoji nekoliko kriterija temeljem kojih je nastala podjela, odnosno kategorije važnosti; postoji li veleposlanstvo, konzulat, bilateralni ili multilateralni sporazumi/akti, posjeti visokih državnika, ekonomsko-gospodarski značaj, parlamentarne grupe prijateljstva...

Sukladno prikupljenim podacima, države visokog značaja za Republiku Hrvatsku su; Argentina, Brazil, Čile. Države srednjeg značaja su Kolumbija, Meksiko i Kuba, a niskog

Bolivija, Peru i Urugvaj. Preostale države Latinske Amerike nisu od značaja za Hrvatsku (Kos-Stanišić, 2010a i 2010b). Nakon provedenog istraživanja, Kos-Stanišić zaključuje da MVEP pretežno gradi odnose s državama većeg političkog značaja, odnosno s državama u kojima je značajna hrvatska zajednica. Gospodarske aktivnosti, stavljene su u drugi plan. Primjer je Panama koja je jedna od najvećih hrvatskih izvoznih partnera, a prema istraživanju nije od nekog značaja za vanjsku politiku RH (Kos-Stanišić 2010a i 2010b).

Tablica istine koju je profesorica Kos-Stanišić oformila, vrijedi za razdoblje 1999.-2008. godine. S obzirom na vrijeme nastanka tablice, napravljena je tablica s aktualnim podacima za 2023. godinu. S obzirom na tematiku rada, u obzir nisu uzeti gospodarski pokazatelji već oni političke prirode.

Tablica 1: Bilateralni odnosi

BILATERALNI ODNOSI						
br.	DRŽAVA	VELIČINA HRVATSKE DIJASPORE	VELEPOSLANSTVO RH	KONZULAT RH	VELEPOSLANSTVO U RH	KONZULAT U RH
1.	Argentina	250 000	DA	DA	NE	NE
2.	Bolivija	5 000	NE	DA	NE	NE
3.	Brazil	80 000	DA	DA	DA	DA
4.	Čile	200 000	DA	DA	DA	DA
5.	Ekvador	4 000	NE	DA	NE	DA
6.	Kolumbija	NEMA PODATAKA	NE	DA	NE	DA
7.	Meksiko	NEMA PODATAKA	NE	DA	NE	DA
8.	Paragvaj	27 000	NE	NE	NE	NE
9.	Peru	6 000	NE	DA	NE	DA
10.	Urugvaj	5 000	NE	DA	NE	NE
11.	Venezuela	5 000	NE	NE	NE	NE

Podatci iz gore prikazane tablice (Tablica 1: Bilateralni odnosi) su prikupljeni isključivo sa službenih stranica MVEP te stranica Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH. S obzirom na to da regiju Latinske Amerike čini dvadesetak država i nekolicina zavisnih teritorija, u tablici je prikazano 11 država veće površine i značaja. Stupac koja se odnosi na veličinu dijaspore u pojedinim državama, prikazuje okviran broj Hrvata i stanovnika hrvatskih korijena u određenoj državi. Na službenim stranicama nema podataka koji se odnose na broj hrvatskih državljana u Kolumbiji i Meksiku. U tablici se bilježe samo veleposlanstva i konzulati RH koji se nalaze izravno u spomenutim državama te obratno, veleposlanstva i konzulati stranih država koji se nalaze isključivo u Hrvatskoj. U tri od jedanaest država koje su analizirane, Hrvatska ima svoja veleposlanstva, a to su: Argentina, Brazil, Čile. Ostale države su pod upravom veleposlanstva RH smještenima u jednoj od tri spomenute države te SAD-u za Meksiko. U devet od jedanaest analiziranih država, postoji konzulat RH. Države koje nemaju hrvatski konzulat su Paragvaj i Venezuela. S druge strane, samo Brazil i Čile imaju veleposlanstvo u Republici Hrvatskoj. Ostale države koje nemaju svoja veleposlanstva ili konzulate na teritoriju RH, ona se nalaze u Budimpešti, Beču ili Rimu.

Sukladno podacima prikazanim u tablici, možemo zaključiti da nema značajnih promjena u odnosu na analizu koju je Kos-Stanišić provela prije 15-ak godina. MVEP i dalje veći dio aktivnosti provodi prema zemljama kojima je provodilo i 2008. godine. Hrvatska doista razvija bolje vanjsko-političke odnose s državama u kojima postoji značajna dijaspora, a to su: Argentina, Brazil i Čile.

4. HRVATSKA DIJASPORA U ZEMLJAMA LATINSKE AMERIKE

Hrvatska ima prijateljske no ne dovoljno duboko razvijene odnose s državama Latinske Amerike. Primarni razlog jest velika udaljenost te naglasak izgradnje odnosa s europskim državama. Upravo zbog velike udaljenosti, percipira se beznačajnost te regije koja nam je u zaćecima bila vrlo znaćajna, te danas u njoj i dalje boravi zavidan broj hrvatskih iseljenika, odnosno njihovih potomaka (Kos-Stanišić, 2010b).

Polazna teza ovoga istraživanja leži na teoriji da Hrvatska razvija vanjsku politiku prema zemljama u kojoj živi znaćajan broj Hrvata, odnosno stanovnika hrvatskih korijena. U radu se analizira regija Latinske Amerike te sukladno dostupnim podacima te polaznoj tezi, u narednom tekstu slijedi analiza tri države spomenute regije.

4.1. HRVATI U ARGENTINI

Jedna od, za Hrvatsku, najznaćajnijih država Latinske Amerike jest upravo Argentina. Danas u Argentini živi oko 250 000 Argentinaca hrvatskih korijena, što bi znaćilo da se tamo nalazi najveća zajednica Hrvata u Latinskoj Americi (hrvatiizvanrh.gov.hr, 2023). Zanimljiva je činjenica da je upravo hrvatska emigracija velikim dijelom zaslužna za podizanje Ushuaia, najjužnijeg grada na svijetu te općenito bili među prvim stanovnicima Ognjene Zemlje (Ćizmić i dr., 2005).

Hrvati su migrirali u Argentinu u tri navrata, prvi val iseljavanja Hrvata zapoćinje sredinom 19. stoljeća te traje do početka 20. stoljeća. U to vrijeme je položaj Hrvata u Monarhiji, naroćito u Dalmaciji i Primorju, bio veoma nepovoljan. Drugi val se odvija u mećuratnom razdoblju, a tijekom trećeg vala koji se odvio nakon Drugog svjetskog rata, u Argentinu pristiže znaćajan broj politićkih izbjeglica. Pošto je u isto vrijeme Argentina vodila borbu s rijetkom naseljenošću, objerućke je prihvatila sve koji su se u njoj htjeli nastaniti. Hrvati su pretežno naseljavali područja oko gradova Buenos Aires i Rosario koja su do danas ostali kao dvije najznaćajnije jezgre društvenih okupljanja (Ćizmić i dr., 2005).

Jedan od prvih službeno zabilježenih Hrvata koji je pristigao u Argentinu jest isusovac Nikola Plantić. Roćeni Zagrepćanin stiže u Argentinu 1748. Gdje radi kao profesor logike na sveućilištu u Cordobi. Meću prvim hrvatskim emigrantima je bio i graćevinar Buratović, porijeklom s otoka Hvara. Ubrzo nakon dolaska (1860-ih) poćinje s radom na izgradnji

prometne infrastrukture u Argentini, a posebno se istaknuo time što je među prvima postavio telegrafsku vezu između Buenos Airesa i Rosaria (hrvatiizvanrh.gov.hr, 2023).

Pošto su Hrvati u Argentinu stizali brodovima, pretežno iz Dalmacije, veći dio njih se nastanio u blizini luka. Upravo je Boca, lučko područje Buenos Airesa, jedno od takvih lokacija. Većina njih je bila zaposlena u luci gdje su radili kao mornari na brodovima braće Mihanović. Braća Mihanović, jedni od bogatijih i uglednijih Hrvatskih doseljenika u Argentini, u to vrijeme posjeduju brodovlasničku kompaniju koja je brojala 289 brodova. Ostatak iseljenika koji se nije zadržao uz obalu i luke, odlaze u provinciju Santa Fe te se bave poslovima vezanima uz poljoprivredu (Antić, 1992).

U međuratnom razdoblju, točnije 1939., procjenjuje se da je u Argentini živjelo oko 150 000 hrvatskih iseljenika i njihovih potomaka. Veći dio emigranata i dalje radi poslove primarne djelatnosti, uglavnom dolaze iz dalmatinskih krajeve (Čizmić i dr., 2005).

Tijekom Drugo svjetskog rata nakratko prestaje iseljavanje u Argentinu no raspadom Nezavisne Države Hrvatske (nadalje u tekstu NDH), velik broj Hrvata postaje nezadovoljan stanjem u državi te postepeno kreće novi val masovnih iseljavanja u Argentinu (pretežno politički razlozi). U svega tri godine, 1949.-1952., pristiže 10 000 Hrvata, što je ujedno posljednje masovno doseljavanje Hrvata u Argentinu (Čizmić i dr., 2005).

Iako tisućama kilometara daleko, hrvatski iseljenici u Argentini (a i ostalim državama) nisu zaboravili na svoje korijene i hrvatsku kulturu te su je nastojali zadržati i prenijeti svojim potomcima. Kako bi iseljeničtvo ostalo informirano o aktualnostima u domovini, s godinama je osnovano nekoliko novinskih i izdavačkih kuća koje su pisale o problematici, ali i kulturnim zbivanjima "Ijepe naše". Prve takve novine izašle su već 1883. godine u Buenos Airesu pod imenom "Iskra slavjanske slobode". Začetnik i vlasnik lista bio je liječnik zadarskih korijena, dr. Dinko Grisogno Bortolazzi koji je iz domovine imigrirao iz političkih razloga. List je izlazio samo godinu dana, a pisan je na hrvatskom i španjolskom jeziku. U suradnji s nekolicinom istomišljenika, imenovani izdaje tekstove koji su isticali i promovirali politiku slavenstva s negativnim stavom ka germanizaciji. Zbog poprilično žustrih tekstova te male naklade, list se vrlo brzo ugasio (hbl.Izmk.hr, 1989). Od 1883. godine pa do početka Prvog svjetskog rata, Hrvati su u Argentini izdavali čak četrnaest novina (Čizmić i dr., 2005). Veliku popularnost je stekao časopis "Studia Croatica" koje se počeo objavljivati 1960. u Buenos Airesu te je aktualan i danas. Popularnost je stekao samim time što je pisan španjolskim jezikom te se vrlo brzo proširio svijetom. Latinskoamerički kulturni institut (osnovan od strane hrvatskih

migranata) bio je zadužen za izdavanje i tisak spomenutog časopisa. Časopis je oko sebe “stvorio” šarolik intelektualni krug hrvatskih migranata čija je želja bila informirati latinskoameričku javnost o aktualnostima i kulturi u Hrvatskoj. Branko Kadić, Ivo Bogdan, Ivo Rojnica, Milan Rakovac samo su neki od mnogi autora spomenutog časopisa. Također, časopis je nerijetko prikazivao i dijela velikih Hrvatskih umjetnika poput Ivana Meštrovića, Julije Klovića, Ivana Duknovića. Posljednji urednik časopisa jest Joza Vrljičak koji je uredništvo preuzeo 1995. godine (croatia.org, 2010).

Osim tiska, aktivno je i nekoliko radio emisija “Hrvatska u mom srcu”, “Croacias Totales”, “Hrvatski radio sat” te “Bar Croata” (hrvatiizvanrh.gov.hr, 2023).

Od prvih dolazaka Hrvata u zemlje Latinske Amerike pa do danas, većina Hrvata i njihovih potomaka se u potpunosti asimilirala u društvo te gotovo zaboravila materinji jezik i kulturu. To se ne odnosi i na hrvatsku zajednicu u Argentini gdje je i dalje istaknuta pripadnost hrvatskim korijenima. Aktivan je niz različitih kulturno-umjetničkih društava i udruga od čega je najveći broj aktivan u Buenos Airesu. Upravo je u argentinskoj prijestolnici smješteno sjedište Duhovnog ravnateljstva hrvatske katoličke zajednice te katolička središta “Sv. Leopold Mandić” i “Sv. Nikola Tavelić”. Potrebno je naglasiti i pohvaliti rad “Hrvatski Caritas Kardinal Stepinac” koji već pedesetak godina brine i pomaže svim potrebitim doseljenicima i njihovim obiteljima (hrvatiizvanrh.gov.hr, 2023).

S obzirom na veličinu hrvatske zajednice u Argentini te činjenicu da određeni dio njih još uvijek njeguje hrvatski jezik i kulturu, danas je aktivna nastava na hrvatskome jeziku pod pokroviteljstvom Ministarstva znanosti i obrazovanja RH. Osim nastave koju pohađa 110 učenika, povremeno se organizira i dopunska nastava hrvatskog jezika u hrvatskim klubovima u Buenos Airesu (hrvatiizvanrh.gov.hr, 2023).

- Bilateralni odnosi

Potpisivanjem “Protokola o uspostavi diplomatskih odnosa između Republike Hrvatske i Republike Argentine” u travnju 1992. godine, započinju diplomatski odnosi između Hrvatske i Argentine. Prema službenim stranicama Ministarstva vanjskih i europskih poslova, spomenute države su potpisale ukupno sedamnaest bilateralnih ugovora i akata. Od spomenutih sedamnaest ugovora, danas je u opticaju njih petnaest, “Ugovor o trgovini i gospodarskoj suradnji između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Argentine” ne vrijedi od 2016. godine, a “Protokol o suradnji između Ministarstva vanjskih poslova, Međunarodne trgovine i bogoštovlja Argentinske Republike i Ministarstva vanjskih poslova Republike Hrvatske”

prestaje vrijediti 2005. godine. Posljednji dokument je potpisan 2018. godine te se odnosi na suradnju ministarstava obje države u sferi kulturnog razvoja. Popis svih sklopljenih međunarodnih akata između Hrvatske i Argentine dostupan je na službenim internetskim stranicama Ministarstva vanjskih i europskih poslova (mvep.gov.hr, 2023).

Republika Hrvatska ima svoje veleposlanstvo u Argentini te se ono nalazi u Buenos Airesu. Osim Argentine, veleposlanstvo pokriva Paragvaj i Urugvaj. Izvanredna i opunomoćena veleposlanica te glavna odgovorna osoba u veleposlanstvu 2023. godine jest Duška Paravić. Osim veleposlanstva u Argentini djeluju i dva hrvatska konzulata. Konzulat u San Miguel de Tucumanu, 2023. godine rukovodi počasna konzulica Catalina Ines Lonac, dok je hrvatskim konzulatom u Cordobi rukovodi počasni konzul, Nikola Nakić (mvep.gov.hr, 2023).

Iako Hrvatska ima vlastito veleposlanstvo u Argentini, Argentina je svoje veleposlanstvo smjestila u Mađarskoj, Budimpešta, te u okviru svog djelovanja obuhvaća i prostor Republike Hrvatske. Veleposlanstvom Argentinske Republike u Budimpešti, u 2023. godini, upravlja veleposlanik, Hernan Maria Patino Mayer (mvep.gov.hr, 2023).

4.2. HRVATI U BRAZILU

Savezna Republika Brazil jedna je od najutjecajnijih država svijeta. Procjenjuje se da u 2023. godini u Brazilu živi preko 218 milijuna stanovnika što spomenutu državu stavlja na sedmo mjesto svjetske ljestvice (cia.gov, 2023, a). Osim što je površinom najveća zemlja Južne Amerike, gledajući bruto domaći proizvod, podaci iz 2022. godine Brazil stavljaju na 12. mjesto (globalpeoservices.com, 2023).

U Brazilu danas živi značajan broj Hrvata i njihovih potomaka. Jedni od prvih Hrvata koji su ostavili traga u Brazilu su poznata braća Seljan koji su početkom prošlog stoljeća istraživali područje rijeke Amazone (večernji.hr, 2019).

Sukladno statističkim podacima, Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, pretpostavlja da na teritoriju Savezne Republike Brazil (nadalje u tekstu Brazil) živi oko 80 000 Hrvata i potomaka hrvatskih doseljenika (hrvatiizvanrh.gov.hr, 2023).

Naseljavanje Brazila provelo se u tri vala, prilikom čega se prvi val odvijao na prijelazu iz 19. stoljeća u 20. Stoljeće (do 1918.), drugi val završetkom Prvog svjetskog rata (1918.-1941.), a treći val završetkom Drugog svjetskog rata (nakon 1945.) (Puh, 2019).

Ukidanje feudalizma u Austro-Ugarskoj monarhiji, povod je kasnijih iseljavanja Hrvata u prekomorske zemlje. U samim počecima, zbog lošeg ophođenja prema doseljenicima te visoke stope kriminala, Brazil nije bio poželjna destinacija. Sredinom 1920-ih Brazil razvija pogodniju useljeničku politiku kojom počinje privlačiti prijeko potrebno stanovništvo. Subvencija i financiranje useljavanja, besplatne karte, primjer su tada nove useljeničke politike. Upravo je financiranje života jedan od glavnih razloga zbog kojeg se siromašno hrvatsko stanovništvo odlučuje na odlazak (Puh, 2019). Tijekom prvog vala, Monarhiju ponajviše napuštaju Hrvati iz Gorskog Kotara, Slavonije te središnje Hrvatske, a odlaskom u Brazil započinju rad na plantažama kave ili izgradnji željezničkih pruga. Slavonci i Dalmatinci koji su migrirali neposredno nakon Prvog svjetskog, dolaskom u Brazil također pretežno rade u ruralnim područjima (hrvatiizvanrh.gov.hr, 2023).

Najveći dio stanovnika Austro-Ugarske nastanio se u saveznoj državi Sao Paulo koja je najduže provodila pogodnu useljeničku politiku (do 1930.). Pretpostavlja se da je 1939. godine u Brazilu boravilo oko 30 000 Hrvata (Puh, 2019), (hrvatiizvanrh.gov.hr, 2023).

Prva dva vala migracija rezultat su lošeg ekonomskog stanja u domovini te pogodne brazilske politike useljavanja, a doseljeno hrvatsko stanovništvo nižeg je ekonomskog statusa i obrazovanja. Sredinom prošlog stoljeća, u Brazil pristiže veliki broj visoko obrazovanog stanovništva koje se nije slagalo s tadašnjom državnim uređenjem i politikom. U usporedbi s prije doseljenim sunarodnjacima koji su većinom pristizali iz siromašnih dijelova Hrvatske (Slavonija, Dalmacija, Gorski Kotar), nova grupa Hrvata pristizala je iz svih dijelova Hrvatske. U samim počecima naseljavaju Sao Paulo, a kasnije se sele diljem Brazila. (hrvatiizvanrh.gov.hr, 2023).

Za održavanje hrvatske kulture i identiteta u Brazilu, zaslužne su i dvije udruge osnovane 1950-ih, "Croata Sacra Paulistana (CSP)" te "Društvo prijatelja Dalmacije". Jedna od značajnijih zajednica je Hrvatski dom "Alojzije Stepinac". Postojanje i djelovanje spomenutih društava pridonosi očuvanju nacionalne svijesti te razvoju odnosa između Hrvatske i Brazila. Osim spomenutih udruga, ističe se i udruga Hrvata koja je aktivna u Parani. Iako je u prošlosti bio nešto veći broj hrvatskih svećenika i redovnica, danas u Brazilu ne postoje hrvatske župe, a prostori namijenjeni vjerskim obredima se po potrebi posuđuju od drugih župa. Pošto je s godinama hrvatsko iseljništvo sve više koristilo portugalski te zaboravilo hrvatski jezik, danas nema organizirane nastave na hrvatskome jeziku. Iako ne postoji organizirana nastava, od 2012. godine pod vodstvom dr.sc. Milana Puha te podršku CSP-a i Veleposlanstva RH osniva

se te provodi tečaj hrvatskog jezika. Zahvaljujući Milanu Puhu, 2020. godine dobivena je dozvola za provedbom kolegija Hrvatski jezik i kultura na Sveučilištu u Sao Paulu (hrvatiizvanrh.gov.hr, 2023).

Tijekom povijesti je postojalo nekoliko mjesečnika i novina pisanih na hrvatskom i portugalskom jeziku. Neki od poznatijih su “Conexao Brasil-Croatia”, “Jornal da Sociedad da Dalmacia”. Danas u Brazilu ne postoji aktivan tisak i izdavaštvo, no hrvatsko stanovništvo informacije može prikupljati preko aktivnih društvenih mreža i medija (hrvatiizvanrh.gov.hr, 2023).

Brazil dopušta dvojno državljanstvo te su time svi Hrvati koji ujedno posjeduju hrvatsko i brazilsko državljanstvo, ravnopravni građani unutar brazilskih granica. Iako su tijekom migracijskih valova u Brazil pristizali pretežno siromašni te slabo obrazovani Hrvati, danas je veći dio Hrvata upravo dio visokoobrazovanog društva. Potomci hrvatskih doseljenika gotovo da ne koriste hrvatski jezik, pretežno rade u državnim poduzećima, trgovini te poduzetništvu (hrvatiizvanrh.gov.hr, 2023).

- Bilateralni odnosi

Savezna Republika Brazil, 24. siječnja 1992. priznaje Republiku Hrvatsku kao suverenu i samostalnu državu. Već 23. prosinca iste godine, iniciraju se diplomatski odnosi. Narednih nekoliko godina spomenute republike potpisuju osam međunarodnih dokumenata od kojih je posljednji potpisan 2012. godine, a odnosi se na međusobnu suradnju ministarstva vanjskih poslova po pitanju usavršavanja diplomata (mvep.gov.hr, 2023).

Veleposlanstvom Republike Hrvatske u Brazilu smješteno je u Brasiliji. Okviri djelovanja veleposlanstva prelaze granice Brazila te obuhvaća Republiku Kolumbiju, Republiku Trinidad i Tobago te Bolivarijansku Republiku Venezuelu. Glavna i odgovorna osoba za rad veleposlanstva u 2023. godini je Ranko Vilović, a predstavnik diplomatskog osoblja opunomoćena ministrica, Gordana Prelčec Sermek. Osim veleposlanstva, u Brazilu djeluju dva hrvatska konzulata koji se nalaze u Rio de Janeiru i Curitibi (mvep.gov.hr, 2023).

Brazil također ima svoje veleposlanstvo u Republici Hrvatskoj te se ono nalazi u Zagrebu. Osim veleposlanstva, također postoje dva konzulata od kojih je jedan u Zagrebu, a drugi u Splitu. Trenutni djelatnici brazilskog veleposlanstva za 2023. godinu u Zagrebu su; ministar savjetnik Henrique Archanjo Ferraro, savjetnik Caio Flavio de Noronha de Raimundo, vice

konzul Rodrigo Vidal, vice konzulica Dayana Rubio Vieira, prvi tajnik Artur Andrade da Silva Machado te predstavnik atašea Alfredo Americo Leite Valenca (mvep.gov.hr, 2023).

Prvi posjet visokih hrvatskih dužnosnika Brazilu bio je davne 1997. godine kad se u Brazil uputio tadašnji ministar vanjskih poslova, Mate Granić. Idući službeni posjet zbio se tek 2015. godine kada je tadašnja potpredsjednica Vlade i ministrica vanjskih i europski poslova, Vesna Pusić, u sklopu konferencije u Čileu “Žene na vlasti i donošenje odluka: činimo svijet drukčijim” obavila službeni posjet Brazilu i Kolumbiji. U Braziliji se susrela sa zamjenikom ministra vanjskih poslova, Sergiom Daneseom, ministrom obrane Jacquesom Wagnerom. Tijekom posjeta Brazilu, ministri zagovaraju jačanje bilateralnih odnosa, mogućoj budućoj suradnji u okviru obrane, izgradnje željezničke infrastrukture te izgradnji brodova. Brazil je 2014. godine u vrijeme svjetskog nogometnog prvenstva posjetio tadašnji predsjednik Vlade RH, Zoran Milanović. Ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju (01.07.2013.) obilježen je i prvim službenim posjetom ministar vanjskih poslova Brazila Antonia Patriota (matis.hr, 2015).

4.3. HRVATI U ČILEU

Nakon već spomenute Argentine, Čile je druga po redu država na području Južne Amerike s obzirom na broj hrvatskih iseljenika nastanjenih u tome području. Ministarstvo vanjskih poslova Čilea procjenjuje da u Čileu živi preko 200 000 osoba hrvatskih korijena što je preko 1,3% njihovog ukupnog stanovništva. Riječ je o hrvatskim potomcima treće, četvrte te čak pete generacije. Danas gotovo da nema novo pridošlih doseljenika, a pripadnici prve dvije generacije su izumrli (hrvatiizvanrh.gov.hr, 2023).

Čile je 16.01.1991. godine priznao Hrvatsku kao samostalnu i suverenu državu, te je danas strateški najvažnija država Južne Amerike za Hrvatsku (Kos-Stanišić, 2010 a).

Naseljavanje Čilea započelo je već 1840-ih godina te sukladno tome tamo postoje i najstarije hrvatske iseljeničke naseobine. S obzirom na svoj položaj, Čile je nezaobilazna stanica svim pomorcima i putnicima koji bi se zaputili u Kaliforniju (kroz Magellanov prolaz ili oko rta Horna), a mnogi bi naposljetku tamo odlučili i ostati. Prvi Hrvat za kojeg se sa sigurnošću može reći da je migrirao u Čile bio je Petar Zambelić. Spomenuti moreplovac iz Kotora je stigao u Čile 1872. godine nakon što je istraživao kanale oko Magellanovog prolaza (Čizmić i dr., 2005).

Prvi masovnij dolasci Hrvata u Čile zabilježeni su sredinom 19. stoljeća koji je tada provodio liberalnu useljeničku politiku. Sukladno politici koja se provodila, od useljenika se tražilo da su zdravi, pismeni te sposobni za rad. “Zlatna groznica” 1870-ih namamila je Hrvate u Ognjenu zemlju, no potraga za zlatom i nije bila toliko uspješna te brzo nastupa razočaranje. Pristigli doseljenici odlaze u Punta Arenas i Porvenir gdje se počinju baviti stočarstvom (hrvatiizvanrh.gov.hr, 2023).

Početak 20. stoljeća ponovno dolazi do većeg priljeva Hrvata u Čile. Migriraju stanovnici dalmatinskih otoka (Brač) koji su zbog uvođenja Vinske klauzule te kasnije bolesti vinove loze bili primorani napustiti rodni kraj. Punta Arenas je glasilo kao najveća hrvatska kolonija na jugu Čilea dok je najveća hrvatska kolonija sjevera bio grad Antofagasta. Ostale značajne naseobine na tlu Čile su; Arica, Iquique, Tocopilla, Taltal, Valparaiso, Santiago i Porvenir. Prema podacima iz 1918. godine, Porvenir se ističe kao grad s najviše hrvatskih iseljenika. Od ukupno 800 stanovnika čak njih 600 su bili Hrvati (Alaupović, 2020), (hrvatiizvanrh.gov.hr, 2023).

Povoljni klimatski uvjeti omogućili su poljoprivrednicima proizvodnju i uzgoj povrća, zobi te krumpira. U sjevernim provincijama (Antofagasta i Tarapaca) koje obiluju kalijevim nitratom, hrvatski iseljenici pretežno rade u tvornicama salitre gdje iz spomenutog spoja proizvode barut, dinamit, staklo (Čizmić i dr., 2005).

Završetkom Prvog svjetskog rata postupno slabi emigriranje Hrvata u Čile, a nakon Drugog svjetskog rata, migracije u Čile gotovo ni ne postoje. Velika gospodarska kriza 1930-tih godina zahvatila je i područje Latinske Amerike. Sve veći broj tvornica propada te je sve veći broj nezaposlenog i siromašnog stanovništva. I dok je hrvatsko stanovništvo u Argentini vodilo bitku s velikim postotkom neškolovanog stanovništva, Čile je u prednosti jer se već u drugoj generaciji doseljenika primjećuje znatan pomak po pitanju obrazovanja i pismenosti doseljenog stanovništva što im je kasnije i olakšalo svakidašnji život te im omogućilo bolji položaj u društvu. Radnici napuštaju svoje tvorničke poslove te postepeno naseljavaju područje Santiaga (gdje je i danas boravi najveći broj hrvatskih potomaka). Dokaz da Hrvati poboljšavaju svoj položaj u čileanskom društvu su hrvatske škole koje je pohađao znatan postotak Čileanaca te sve češća prisutnost Hrvata i njihovih potomaka u kulturi, sportu, politici. Prvi biskup Punta Arenasa (1949.) bio je Hrvat, Vladimir Borić Crnošija. U isto vrijeme, zabilježen je ulazak Hrvata u čileanski parlament, a Radomir Tomić, Romero i Herman Buchi Buć zapamćeni su kao predsjednički kandidati (Alaupović, 2020), (Čizmić i dr., 2005).

Nastavi pod pokroviteljstvom Ministarstva znanosti i obrazovanja, aktivno prisustvuje stotinjak učenika. Iako se Hrvate može pronaći u gotovo cijeloj zemlji, najviše Hrvata i hrvatskih potomaka boravi u Santiagu, a zatim u Punta Arenasu te Antofagasta. Manje zajednice se nalaze u Concepcionu, Iquiqueu, Sereni, i Vini de Mar (hrvatiizvanrh.gov.hr, 2023).

Iako su masovna iseljavanja Hrvata u Čile odavno prestala, Hrvatska kultura se i dalje njeguje. U Santiagu postoji nekoliko aktivnih hrvatskih društava poput; Estado Croata, hrvatsko folklorno društvo Domovina, udruga poduzetnika hrvatskih korijena, umjetnička organizacija Hrvarits i CEPEC. Osim u Santiagu, u mjestu La Sirena također postoji značajno hrvatsko društvo pod imenom Hrvatski dom La Serena, Club Croata u Punta Arenasu i Iquiqueu te Hrvatsko društvo uzajamne pomoći u Antofagasti (Čizmić i dr., 2005), (hrvatiizvanrh.gov.hr, 2023).

U Čileu ne postoji redovni tisak na hrvatskom jeziku, ali pojedini gradovi (Punta Arenas, Antofagasta, Iquique), povremeno izdaju časopise i brošure pisane na španjolskom. "Male novine" su zapravo jedino glasilo koje ponekad sadrži tekstove pisane na hrvatskom jeziku. Osim tiska, u Punta Arenasu aktivno djeluju dvije radio emisije koje emitiraju hrvatsku glazbu i vijesti (hrvatiizvanrh.gov.hr, 2023).

Svi Hrvati koji ujedno imaju čileansko državljanstvo, uživaju ista prava, ali i obveze kao i lokalno stanovništvo. Potomci prvih Hrvatskih doseljenika u Čile danas su većim dijelom pripadnici viših slojeva društva. Izrazito su poštivani te imaju svoje predstavnike u sve tri grane vlasti, kulturi, sportu, umjetnosti... (hrvatiizvanrh.gov.hr, 2023).

Koliko je hrvatsko društvo integrirano u čileansku zajednicu, potvrđeno je 2021. godine kad je za novog čileanskog predsjednik odabran Gabriel Borić. Borić je jedan od potomaka prvih hrvatskih doseljenika koji su kasnih 1800-ih naselili područje Patagonije (theguardian, 2021).

- Bilateralni odnosi

Republika Hrvatska i Republika Čile su do sada potpisale ukupno dvadeset međunarodnih ugovora i akata. Od spomenutih dokumenata, prvi je potpisan 15.04.1992. godine te se smatra prvim oblikom bilateralne suradnje između spomenutih republika (Zajedničko priopćenje o uspostavi diplomatskih odnosa između Republike Hrvatske i Republike Čile). Posljednji dokument (Program između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Čilea o suradnji u

području kulture za godine 2018. – 2021.) datira iz 2018. godine, te je ujedno jedini koji više ne vrijedi (31.12.2021.) (mvep.gov.hr, 2023).

Veleposlanstvo Republike Hrvatske je smješteno u Santiagu de Chile, a njime u 2023. godini predsjedava veleposlanica Mirta Martinec. Spomenuto veleposlanstvo u svojem djelovanju pokriva i Višenacionalnu Državu Boliviju, Ekvador i Republiku Peru (mvep.gov.hr).

Odlukom predsjednika Republike Hrvatske, Zorana Milanovića, Hrvatska u Čileu 2021. godine osniva Konzulat sa sjedištem u Antofagasti. Na čelu Konzulata RH jest počasni konzul te posjeduje konzularne ovlasti u tri čileanske regije (Antofagasta, Atacama, Coquimbo) (NN 61/2021).

Od uspostave diplomatskih odnosa, bilo je ukupno šest posjeta visokih predstavnika. Trenutni predsjednik Republike Hrvatske, Zoran Milanović, posjetio je Republiku Čile u prosincu 2022. godine. Tijekom svog posjeta Čileu, prvo se uputio u regiju Antofagasta gdje se susreo s izaslanicom predsjednika Republike Čilea, Karen Behrens. Također u sklopu svog posjeta Čileu, održao je sastanak s veleposlanicom RH u Čileu, Mirom Martinec, te gradonačelnicima i dužnosnicima regija koje je posjetio (vijesti.hrt.hr, 2022).

Veleposlanstvo Republike Čile u Republici Hrvatskoj je smješteno u Zagrebu, a u 2023. godini ga vodi izvanredni i opunomoćeni veleposlanik Cristian Edgardo Streeter Nebel. Konzulati se nalaze u Rijeci i Splitu (mvep.gov.hr, 2023).

5. SLUČAJ PERU

Budući da postoje značajne razlike o broju pripadnika hrvatske dijaspore između službenih podataka Ureda za Hrvate izvan RH – svega 6.000 i neslužbenih podataka počasnice konzulice Ane Marije Kuljevan – 190.000, odabrala sam obraditi slučaj Perua.

5.1. HRVATI U PERUU

Procjenjuje se da u 2023. godini u Peruu živi preko 32 milijuna stanovnika (cia.gov, 2023, b), od kojih je 300-injak Hrvata te oko 6000 potomci hrvatskih doseljenika (hrvatiizvanrh.gov.hr, 2023).

Zanimljiva je činjenica da je upravo Peru prva latinskoamerička država u koju su pristigli Hrvati. Prvi dolasci zabilježeni su još u 16. stoljeću kada je dubrovački vlastelin Basilije Basiljević (1573. godine) pokušao stvoriti poslovno carstvo u novootkrivenim zemljama. Zajedno s ostalim moreplovcima, Basilije je u Cuscu izgradio crkvu sv. Vlaha. Nakon Basiljevića, u Peruu dolaze mnogi drugi Hrvati, pretežno moreplovci te pretežno iz dubrovačkog kraja. Prvih tristotinjak godina, doseljavanja Hrvata u Peru su pojedinačna, a tek sredinom 19. stoljeća kreću masovno migriranje u Peruu (hrvatiizvanrh.gov.hr, 2023).

Prvi masovniji dolasci Hrvata u Peruu zabilježeni su sredinom 19. stoljeća. Iako Hrvati vrlo rano doseljavaju u Peru, do Prvog svjetskog rata hrvatsko iseljništvo broji jedva tisuću ljudi. Smatra se da ih je najviše doselilo u razdobljima između 1850. i 1875. godine te kasnije između 1910. i 1914. godine. Hrvati pretežno naseljavaju srednji Peruu, odnosno pokrajine Lima, Callao te Pasco. Prva generacija hrvatskih doseljenika pretežno radi poslove vezane uz trgovinu, obrt, pomorstvo, rudarstvo, industriju... (Čizmić i dr., 2005).

Sredinom 19. stoljeća Peru se tek počinje razvijati, a svi koji bi pridonijeli tom razvoju, bili su i više nego dobrodošli. Hrvati su duboko ostavili trag u razvitku mlade države, za što postoji veliki broj primjera. Novo pridošli Hrvati često su bili voditelji infrastrukturnih radova. U području građevine posebno se istaknuo Miguel Perovic koji je zaslužan za velik broj cestovnih prometnica u Peruu i susjednom Ekvadoru. Carlos Antonio Antich gradio je željezničke pruge, a svoj trag u zrakoplovstvu ostavio je Ivan Bjelovucic. Poznati hrvatski istraživač, Mirko Seljan, umro je 1913. godine u prašumama Perua. Jednu od teorija o prapovijesti Peru iznio je

sin hrvatskih iseljenika, Augusto Kardic, nakon što je duži niz godina istraživao rijeku Amazonu. German Stiglic, autor prvog geografskog leksikona Perua također je hrvatskih korijena (Čizmić i dr., 2005).

Nova generacija Hrvata pristiže u Peru završetkom Drugog svjetskog rata. Riječ je o stotinjak izbjeglica koji su izbjegli iz talijanskih logora te 1948. godine migrirali u Peru. U počecima obavljaju teške fizičke poslove, a kasnije stasaju u uspješne zemljoradnike i ribare (Čizmić i dr., 2005).

Hrvati također ostavljaju i veliki doprinos u svijetu umjetnosti pri čemu su se istaknuli slikari Kristijan Kreković, Vladimir Rončević, Darko Božanić, Sabo Ostoja i drugi (Čizmić i dr., 2005).

Prvo društvo osnovano je već 1881. godine u Ceri pod nazivom "Sociedad Austro-Ungara de Beneficiencia". Buđenjem hrvatske svijesti i rađanjem antiaustrijskog pokreta, 1904. godine društvo mijenja ime u "Slavjansko dobrotvorno društvo". Većina doseljenika pretežno je iz okolice Dubrovnika te nije strano da su neki od osnivača društva upravo dubrovačkih korijena; braća Perkovac, Ivan Azalija, Nikola Lale te Marko Morekli. Nakon što je društvo skupilo financijska sredstva, započinju s gradnjom bolnice i društvenog doma. Grad Callao bio je drugi centar u kojem se okupljalo hrvatsko iseljeničtvo te se zahvaljujući Gašparu i Ivanu Ostoja te Antunu Ciurlizzi, 1906. godine osniva "Slavjansko dobrotvorno društvo". Društvo je okupljalo Hrvate iz regija Callao i Lima. Dobrotvorno društvo 1970-ih mijenja ime u društvo "Dubrovnik", a danas je poznato kao "Hrvatsko društvo Dubrovnik" (Čizmić i dr., 2005).

U Peruu se ne održava redovna nastava na hrvatskom jeziku iako postoji potreba za istim. Ipak u više navrata su organizirani tečajevi hrvatskog jezika i kulture. "Hrvatsko društvo Dubrovnik" posjeduje knjižnicu koja broji određeni broj knjiga pisanih na hrvatskom jeziku. Nažalost riječ je o starijim izdanjima i izdanjima iz razdoblja nakon Drugog svjetskog rata. Trenutno ne postoji aktivno izdavaštvo no povremeno se izdaje informativni list zajednice Hrvata u sklopu katoličke misije (hrvatiizvanrh.gov.hr, 2023).

- Bilateralni odnosi

Republika Peru, 15. ožujka 1992. godine priznaje Republiku Hrvatsku kao samostalnu državu (mvpep.gov.hr, 2023).

Od uspostave Hrvatske samostalnosti, potpisana su tri međunarodna ugovora između Hrvatske i Perua. Bilateralni ugovor "Uspostava diplomatskih odnosa između Republike Hrvatske i

Republike Peru” koji stupa na snagu 12.01.1993. godine, prvi je ugovor potpisan između spomenutih republika. Idući akt sklopljen je tek 2003. godine te se odnosi na uspostavu suradnje između Diplomatski akademija ministarstva vanjskih poslova. Posljednji bilateralni dokument je potpisan 10.06.2013. godine te se njime definira uspostava mehanizama za političke konzultacije (mvep.gov.hr, 2023).

S obzirom na to da na službenim stranicama Republike Hrvatske stoji podatak da u Peruu živi svega tristotinjak Hrvata te oko 6000 potomaka hrvatskih korijena, u Republici Peru ne postoji veleposlanstvo RH, već taj prostor pokriva Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Republici Čile. Također, u Hrvatskoj ne postoji veleposlanstvo Republike Peruu već prostor Republike Hrvatske pokriva Veleposlanstvo Republike Peruu smješteno u Budimpešti (mvep.gov.hr, 2023).

Iako u Peruu Hrvatska nema veleposlanstvo, u Limi djeluje Konzulat Republike Hrvatske kojim u 2023. godini rukovodi počasna konzulica, gđa. Ana Maria Kuljevan Peinović. U Zagrebu se nalazi Konzulat Republike Peru, a glavna odgovorna osoba u 2023. godini je počasna konzulica, gđa. Ana Hanžeković (mvep.gov.hr, 2023).

5.2. Istraživanje počasne konzulice Ana Marije Kuljevan Peinović

Počasna konzulica RH u Peruu, Ana Maria Kuljevan Peinović, provela je istraživanje vezano uz stvarnu prisutnost Hrvata u Peruu. Tijekom svog istraživanja, Kuljevan Peinović isključivo koristi službene podatke iz provjerenih izvora. Upravo iz knjige Ljubimira Antića “Hrvati u Americi”, počasna konzulica nailazi na zanimljive činjenice vezane za istraživanje. Kako je u vrijeme kolonijalnih osvajanja Peru bio pod španjolskom upravom, prevladavalo je nametnuto pravo da samo Španjolci mogu posjedovati i zadržati zemlju u kolonijama. Upravo to nametnuto pravo tjera ostale da se odreknu svojih prezimena te uzmu neko španjolskog podrijetla. S obzirom na tu činjenicu, Kuljevan Peinović sastavlja popis svih hrvatskih prezimena i njihovih varijacija kako bi utvrdila stvarnu brojku hrvatskih potomaka u Peruu. Za stvaranje spomenutog popisa, počasna konzulica pristupa državnom arhivu Perua gdje dobiva uvid u popise stanovništva. Prikuplja podatke iz raznih knjiga vezanih uz useljavanje Hrvata u Peru. Prilikom svog istraživanja također koristi popise osoba koji su koristili usluge Konzulata RH u Peruu te “Monografiju o podrijetlu hrvatskih prezimena u Peruu” antropologa Daniela Abuhadba Rodriguesa. Istraživanje je rezultiralo popisom od 1652 hrvatska prezimena. Popis

je provjeren od strane ureda Nacionalnog registra identifikacije civilnog stanja Perua (nadalje u tekstu REINEC) te uspoređen s podacima Matičnog ureda Republike Hrvatske. Nakon provedene analize, prilikom koje se provjeravaju prezimena oba roditelja, REINEC procjenjuje da u Peruu (veljača 2020. godine) živi 190 481 osoba hrvatskog podrijetla. REINAC utvrđuje da najviše ljudi živi u Limi, a čak 72% popisanih osoba je mlađe životne dobi. Nacionalni registar identifikacije dostavlja popis stanovnika hrvatskih korijena koji su rođeni u Peruu, a kasnije odlaze u inozemstvo. Riječ je o 9 328 osoba od kojih 22 živi u Hrvatskoj.

S obzirom na to da je broj stanovnika hrvatskih korijena znatno veći od onog prikazanog na službenim stranicama, te su potrebe konzularnih usluga izrazito velike, počasnica konzulica predlaže podizanje trenutnog rang hrvatskog konzulata u Peruu.

U većem dijelu svijeta je tradicija da se prezime nasljeđuje s očeve strane, te se pritom gubi uvid o podrijetlu s majčine strane. Kako bi popis hrvatskog stanovništva, odnosno hrvatskih potomaka bio što točniji, Kuljevan Peinović je izradila bazu podataka te prilikom bilo kojeg konzularnog postupka prikuplja podatke (puno ime, kontakt broj, e-adresa).

Stvaranje strategije zbližavanja između Hrvatske i Peru bila bi od obostrane koristi. Kako bi se to ostvarilo vrlo je bitno da se u obzir uzme pravo stanje. Unatoč trudu počasnice konzulice, Ane Marie Kuljevan Peinović, koja je svojim istraživanjem utvrdila da u Peruu živi preko 190 000 stanovnika hrvatskih korijena, na službenim stranicama i dalje stoji zastarjeli podatak koji ukazuje na brojku od 6000 stanovnika.

6. ZAKLJUČAK

Dijaspora Latinske Amerike najveći značaj i utjecaj u izgradnji vanjske politike Republike Hrvatske imala je 1990-ih godina. Kako su godine odmicale, postupno pada i značaj spomenute regije koja je danas gotovo beznačajna za vanjsku politiku RH. Polazišna teza rada da MVEP većinu aktivnosti provodi prema zemljama s velikim brojem pripadnika dijaspori, po mom sudu nije se pokazala ispravnom na primjeru države Peru.

Uzmemo li podatke dostupne na službenim web stranicama Državnog ureda za Hrvate izvan RH te stranicama MVEP, iz regije Latinske Amerike možemo izdvojiti tri države u kojima postoji značajna broj Hrvata te hrvatskih potomaka, odnosno povećana hrvatska dijaspora. To su Argentina, Brazil, Čile. U isto vrijeme kad veliki broj Hrvata odlazi iz domovine zbog niza nepogodnih čimbenika, spomenute države provode povoljnu useljeničku politiku. Sukladno dostupnim podacima s navedenih stranica, Hrvatska doista ima najrazvijeniju vanjsku politiku prema spomenutim državama iz regije Latinske Amerike. Isto je vidljivo kroz broj vanjskopolitičkih aktivnosti RH u istim državama te aktivnostima tih država u Hrvatskoj. Primjer spomenutih aktivnosti su uspostavljena veleposlanstva, konzularni uredi, međusobni posjeti visokih državnika, potpisani bilateralni ugovori... Ostale države Latinske Amerike ne bilježe značajan broj Hrvata te njihovih potomaka te shodno tome ne postoji potreba za poduzimanjem značajnih aktivnosti u području vanjske politike.

Uspoređujući službene i neslužbene podatke, nailazimo na veliki nesrazmjer po pitanju hrvatske dijaspori u Peru. Naime, na službenim stranicama Državnog ureda za Hrvate izvan RH, stoji podatak da u Peru živi svega 6000 Hrvata i potomaka hrvatskih doseljenika. S druge strane, istraživanje koje je provela konzulica Ana Marija Kuljevan Peinović, rezultira brojkom od čak 190 000 Hrvata i njihovih potomaka.

Uzeći u obzir spomenute rezultate, početna teza kojom tvrdim da se ključne aktivnosti vanjske politike vežu uz države u kojima živi veliki broj Hrvata, smatram da se pokazala netočnom. Republika Peru koja prema istraživanju počasnice konzulice RH u Peru, broji oko 190 000 hrvatskih potomaka, a u Peru RH ima samo počasni konzulat. S obzirom na veličinu hrvatske dijaspori, počasni konzulat nije u mogućnosti pružiti sve potrebite usluge. Unatoč trudu počasnice konzulice da utvrdi stvarno stanje, na službenim stranicama i dalje stoje zastarjeli podaci, a Peru je i dalje država Latinske Amerike koja nije od prevelikog značaja u sferi vanjske politike Republike Hrvatske.

Iako veličina dijaspore nije ključna za izgradnju međunarodnih odnosa, već na to utječe niz drugih čimbenika, spomenute države i dalje ne bi trebale biti zanemarene. Smatram da bi izgradnja odnosa s državama u kojima postoji značajan broj Hrvata trebao biti jedan od primarnih interesa MVEP.

Veliki trud i zalaganje se ulažu u stvaranje pozitivne slike Republike Hrvatske u svijetu te izgradnju partnerskih odnosa u europskom dvorištu. Pritom se zaboravlja na hrvatske potomke diljem svijeta. Iz dana u dan sve više mladih odlazi u inozemstvo u namjeri da tamo i ostanu, a konkretne mjere da se taj trend zaustavi i dalje ne postoji.

Izgradnjom bilateralnih odnosa sa zemljama Latinske Amerike u kojima je značajan broj hrvatskih potomaka, možda ne bi zaustavio trend sve većih iseljavanja, ali bi možda privukao ostale da se vrate svojim korijenima. Osim prirodnih ljepota, kulture te stabilne političke vlasti, Hrvatska pruža i opću sigurnost. Države Latinske Amerike glase kao zemlje s visokom stopom kriminala i nasilja, a upravo je odsustvo straha ono što Hrvatska može ponuditi te možda vratiti davno iseljene generacije. Ipak je siguran i sretan život nešto čemu teži većina društva.

Zaključno, iako je u samim počecima hrvatska dijaspora u Latinskoj Americi igrala značajnu ulogu u izgradnji domovine, danas je spomenuta regija poprilično zanemarena. Hrvatska vanjska politika okrenula se izgradnji odnosa s europskim susjedima, a suradnja s regijom Latinske Amerike vrlo je slaba i pretežno orijentirana ka trgovini i razmijeni roba. Iako u državama Latinske Amerike obitava popriličan broj Hrvata te potomaka hrvatskih iseljenika, čini se da regija i dalje nije od prevelikog interesa te time ni ne postoje značajne vanjsko političke aktivnosti. No zašto je to tako? Upravo je društvo jedno od glavnih stupova svake države. Države postoje zbog naroda koji njeguje određenu kulturu, jezik, pismo..., a ne obratno. Iako pojedinci više ne žive u svojoj domovini, oni su i dalje dio nje, dio određene kulture koje se generacijama predaje, te tako i opstaje. Izgradnja kvalitetnijih bilateralnih odnosa sa zemljama Latinske Amerike, pa i onima u kojima je manji broj Hrvata, ne može biti na odmet. Samim time vodimo brigu o sunarodnjacima koji nužno ne žive u domovini, ali žive za nju. Ne smijemo zaboraviti da su upravo ti ljudi, iako kilometrima daleko, na svoj način, pomogli stvoriti državu koju danas zovemo svojom domovinom.

LITERATURA

1. Antić, Ljubomir (1992) Hrvati i Amerika. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada
2. Alaupović, Ivan (2020) Iseljavanje Hrvata u prekomorske zemlje. Završni rad, Zagreb: Hrvatski studij odjel za kroatologiju, Sveučilište u Zagrebu
3. Čizmić, Ivan i dr. (2005). Iseljena Hrvatska. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga
4. Galić, Ivica (2018) Komparativna analiza političkog i ekonomskog utjecaja hrvatske dijaspora u Latinskoj Americi i Australiji. Diplomski rad, Zagreb: Fakultet političkih znanosti, Sveučilište u Zagrebu
5. Kos-Stanišić, Lidija (2010, a) Hrvatska vanjska politika prema državama Latinske Amerike, Međunarodne studije, (10) 1: 120-142
6. Kos-Stanišić, Lidija (2010, b) Latinska Amerika i suvremeni svijet. Zagreb: Fakultet političkih znanosti, Sveučilište u Zagrebu
7. Kos-Stanišić, Lidija (2012) Relations between Croatia and Latin America. Aktualni problemi vsesvitnyoji istorii: Aksiologichni zacady drzhavotvorenniya, Institut Vsemirnoi istorii Natsional'noi akademii Nauk Ukrainy, Kijev: 66-70
8. Kos-Stanišić, Lidija i Salčić, Robert (2021) "Ni na nebu ni na zemlji": Europski zavisni teritorij na Karibima. U: Zorko, Marta (ur) Komuniciranje o sigurnosti i kreiranje prostora u umreženom svijetu (str. 123-148). Zagreb: Biblioteka Politička misao, Fakultet političkih znanosti
9. Kušen, Dolores (2018) Granice i Fenomen izgradnje „zidova“ u suvremenom svijetu. Završni rad, Zagreb: Hrvatsko vojno učilište „Dr. Franjo Tuđman“, Sveučilište u Zagrebu
10. Mikac, Robert i Dragović, Filip (2017) Masovne migracije: izazovi, posljedice i put naprijed. Forum za sigurnosne studije Vol. 1, No. 1: 132-152
11. Paletin, Vinko (1994). Rasprava o pravu i opravdanosti rata. Zagreb: Nakladni zavod globus
12. Puh, Milan (2019) Hrvati u Brazilu kao nevidljivo iseljništvo. Časopis za suvremenu povijest, Vol. 51, No. 1: 97-121
13. Smoljan, Ivo (1997). Hrvatska dijaspora. Zagreb: Horizont press
14. Vukadinović, Radovan (1993). Vanjska politika Republike Hrvatske. Politička misao, Vol.30. No. 3: 124-141

15. Zgurić, Borna i dr. (2015) Comparison of Croatian foreign policy towards Latin America and the Middle East (2001-2012), *Europske studije - European Studies*, Zagreb, (1) 1: 5-32

MREŽNI IZVORI

1. Asylum and Migration, UNHCR: The UN Refugee Agency
<https://www.unhcr.org/asylum-and-migration.html> (pristupljeno 20.12.2022.)
2. Kittleson, Roger A. i ostali (2023) History of Latin America, Britannica
<https://www.britannica.com/place/Latin-America> (pristupljeno 13.03.2023.)
3. Dijaspورا. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.
<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=15119> (pristupljeno 02.01.2023.)
4. GLOBAL PEO SERVICES, Top 15 Countries by GDP in 2022
<https://globalpeoservices.com/top-15-countries-by-gdp-in-2022/> (pristupljeno: 08.03.2023.)
5. Hrvatska matica iseljenika, (2015) Ministrica Pusić u službenom posjetu Republici Brazil
<https://matis.hr/dogadanja/ministrice-pusic-u-sluzbenom-posjetu-u-republici-brazil/>
(pristupljeno 07.01.2023.)
6. Jones, Sam and Bartlett, John (2021) The Croatian roots of Chile's leftist president Gabriel Boric, *The Guardian*
<https://www.theguardian.com/world/2021/dec/20/the-croatian-roots-of-chiles-leftist-president-gabriel-boric> (pristupljeno: 05.02.2023.)
7. Kukavica, Vesna (2019) Moja Hrvatska, Kako žive Hrvati u Brazilu? Asimilirani su i ne znaju hrvatski jezik
<https://mojahrvatska.vecernji.hr/vijesti/kako-zive-hrvati-u-brazilu-asimilirani-su-i-ne-znaju-hrvatski-jezik-1295303> (pristupljeno: 07.01.2023.)
8. Lončar, Jelena (2007) Iseljavanje Hrvata u Amerike te Južnu Afriku, *GEOGRAFIJA.hr*
<https://geografija.hr/iseljavanje-hrvata-u-amerike-te-juznu-afriku/> (pristupljeno 04.01.2023)
9. NN 48/96, 72/13, 127/13, 39/18, 98/19 (01.05.2018), Zakon o vanjskim poslovima
<https://www.zakon.hr/z/602/Zakon-o-vanjskim-poslovima> (pristupljeno 24.03.2023)

10. NN 61/2021 (01.06.2021.), Odluka o osnivanju Konzulata Republike Hrvatske u Republici Čileu, sa sjedištem u Antofagasti
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_06_61_1168.html (pristupljeno 05.01.2023.)
11. NN 97/2020 (31.8.2020.), Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva vanjskih i europskih poslova
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2020_08_97_1812.html (pristupljeno 24.03.2023)
12. Opačić, Vuk Tvrtko (2009) Vikendaška kretanja – oblik cirkulacije ili migracije?, GEOGRAFIJA.HR
<https://geografija.hr/vikendaska-kretanja-oblik-cirkulacije-ili-migracije/> (pristupljeno 02.03.2023.)
13. REPUBLIKA HRVATSKA, Ministarstvo obrane (2019) Kronologija ključnih aktivnosti
<https://www.morh.hr/kronologija-kljucnih-aktivnosti/> (pristupljeno 16.03.2023.)
14. REPUBLIKA HRVATSKA, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova;
<https://mvep.gov.hr/vanjska-politika/22956> (pristupljeno: 13.12.2022.)
15. REPUBLIKA HRVATSKA, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova; Pregled dvostranih međunarodnih ugovora Republike Hrvatske po državama
 - a) <https://mvep.gov.hr/vanjska-politika/bilateralni-odnosi/pregled-dvostranih-medjunarodnih-ugovora-republike-hrvatske-po-drzavama/21905?country=1>
(pristupljeno: 08.01.2023.)
 - b) <https://mvep.gov.hr/vanjska-politika/bilateralni-odnosi/pregled-dvostranih-medjunarodnih-ugovora-republike-hrvatske-po-drzavama/21905?country=18>
(pristupljeno: 07.01.2023.)
 - c) <https://mvep.gov.hr/vanjska-politika/bilateralni-odnosi/pregled-dvostranih-medjunarodnih-ugovora-republike-hrvatske-po-drzavama/21905?country=26>
(pristupljeno: 05.01.2023.)

- d) <https://mvep.gov.hr/vanjska-politika/bilateralni-odnosi/pregled-dvostranih-medjunarodnih-ugovora-republike-hrvatske-po-drzavama/21905?country=105> (pristupljeno: 03.03.2023.)

16. REPUBLIKA HRVATSKA, Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske

- a) <https://hrvatiizvanrh.gov.hr/hrvati-izvan-rh/hrvatsko-iseljenistvo/hrvatsko-iseljenistvo-u-argentini/750> (pristupljeno: 08.01.2023.)
- b) <https://hrvatiizvanrh.gov.hr/hrvati-izvan-rh/hrvatsko-iseljenistvo/hrvatsko-iseljenistvo-u-brazilu/755> (pristupljeno: 07.01.2023.)
- c) <https://hrvatiizvanrh.gov.hr/hrvati-izvan-rh/hrvatsko-iseljenistvo/hrvatsko-iseljenistvo-u-cileu/756> (pristupljeno: 04.01.2023.)
- d) <https://hrvatiizvanrh.gov.hr/hrvati-izvan-rh/hrvatsko-iseljenistvo/hrvatsko-iseljenistvo-u-peruu/768> (pristupljeno: 03.03.2023.)

17. REPUBLIKA HRVATSKA, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova;
Veleposlanstva stranih država u RH

- a) <https://mvep.gov.hr/diplomatske-misije-i-konzularni-uredi/veleposlanstva-stranih-drzava-u-rh/22967?country=1> (pristupljeno: 08.01.2023.)
- b) <https://mvep.gov.hr/diplomatske-misije-i-konzularni-uredi/veleposlanstva-stranih-drzava-u-rh/22967?country=18> (pristupljeno: 07.01.2023.)
- c) <https://mvep.gov.hr/diplomatske-misije-i-konzularni-uredi/veleposlanstva-stranih-drzava-u-rh/22967?country=26> (pristupljeno: 05.01.2023.)
- d) <https://mvep.gov.hr/diplomatske-misije-i-konzularni-uredi/veleposlanstva-stranih-drzava-u-rh/22967?country=105> (pristupljeno: 03.03.2023.)

18. REPUBLIKA HRVATSKA, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova;
Veleposlanstva RH u svijetu

- a) <https://mvep.gov.hr/diplomatske-misije-i-konzularni-uredi/veleposlanstva-rh-u-svijetu/22966?country=1> (pristupljeno: 08.01.2023.)
- b) <https://mvep.gov.hr/diplomatske-misije-i-konzularni-uredi/veleposlanstva-rh-u-svijetu/22966?country=18> (pristupljeno: 07.01.2023.)

- c) <https://mvep.gov.hr/diplomatske-misije-i-konzularni-uredi/veleposlanstva-rh-u-svijetu/22966?country=26> (pristupljeno: 05.01.2023.)
- d) <https://mvep.gov.hr/diplomatske-misije-i-konzularni-uredi/veleposlanstva-rh-u-svijetu/22966?country=105> (pristupljeno: 03.03.2023.)
19. Stipčević-Despotović, Anđelka (1989) BORTOLAZZI, Dinko; Hrvatski biografski leksikon
<https://hbl.lzmk.hr/clanak.aspx?id=2487> (pristupljeno: 18.02.2023.)
20. STOCKHOLM INTERNATIONAL PEACE RESEARCH INSTITUTE; UN arms embargo on Yugoslavia (FRY)
https://www.sipri.org/databases/embargoes/un_arms_embargoes/yugoslavia/yugoslavia-1991 (pristupljeno: 16.03.2023.)
21. THE WORLD FACTBOOK (2023) Explore All Countries
- a) <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/brazil/#people-and-society> (pristupljeno: 08.03.2023.)
- b) <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/peru/> (pristupljeno: 21.03.2023.)
22. Žubrinić, Darko (2010) Studia Croatica founded in Buenos Aires Argentina celebrates 50 years, CROWN Croatian World Network
<http://www.croatia.org/crown/articles/9981/1/Studia-Croatica-founded-in-Buenos-Aires-Argentina-celebrates-50-years.html> (pristupljeno: 22.02.2023)

MEDIJSKI IZVORI

1. HRT Vijesti, Aščić Miro (09.12.2022.) Milanović u službenom posjetu Čileu, <https://vijesti.hrt.hr/svijet/milanovic-u-sluzbenom-posjetu-cileu-10492185> (pristupljeno: 05.01.2023.)
2. TV kalendar (25.09.2019.) Embargo UN-a SFRJ, Crutzen, Rowland & Molina: 'Ozonski omotač nestaje!' <https://www.youtube.com/watch?v=U8TgXKshl4A> (pristupljeno 14.12.2022.)

SAŽETAK

U radu se analizira razvoj međunarodnih odnosa Republike Hrvatske s pojedinim državama Latinske Amerike. Polazna pretpostavka jest da su aktivnosti vanjske politike usmjerene prema državama u kojima postoji veliki broj pripadnika hrvatske dijaspor. Niz čimbenika tijekom povijesti utjecao je na iseljavanje Hrvata u prekoceanske zemlje. U isto vrijeme države Latinske Amerike provode povoljnu useljeničku politiku, a siromašno hrvatsko stanovništvo postupno gradi svoju zajednicu u zemljama Latinske Amerike. Utjecaj dijaspor na vanjsku politiku Republike Hrvatske postepeno se mijenja, od nekada značajne regije do danas gotovo beznačajne. Deskriptivnom te induktivnom metodom istraživanja te analizom širokog spektra izvora, nailazimo na informacije kojima se naposljetku opovrgava početna teza. Komponenta koja se analizira kao razlog razvoja odnosa jest veličina dijaspor. Međutim, usprkos povećem broju stanovnika hrvatskih korijena, bilateralni odnosi između Hrvatske i Perua gotovo da ne postoje.

Ključne riječi: međunarodni odnosi, Republika Hrvatska, Latinska Amerika, hrvatska dijaspora, Peru

SUMMARY

The paper analyzes the development of international relations between the Republic of Croatia and individual countries of Latin America. The initial assumption is that foreign policy activities are directed according to the countries where there is a large number of members of the Croatian diaspora. A number of factors throughout history influenced the emigration of Croats to overseas countries. At the same time Latin American countries have a favorable immigration policy, while Croatian poor population is gradually building its community in Latin American countries. The influence of the diaspora on the foreign policy of the Republic of Croatia is gradually changing, from a once important region to today almost insignificant. From descriptive and inductive method of research and analysis from a wide range of sources, we come across information that ultimately refutes the initial thesis. The component that is analyzed as the reason for the development of relations is the size of the diaspora. However, despite the growing number of inhabitants with Croatian roots, bilateral relations between Croatia and Peru almost do not exist.

Keywords: international relations, Republic of Croatia, Latin America, croatian diaspora, Peru